

67.9(4УКР)401
і-23

Міністерство освіти і науки України
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

ІВАСЕНКО Сергій Миколайович

УДК 351.74:328.185

**ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ
В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-
УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ**

25.00.01 – теорія та історія державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Івано-Франківськ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національній академії державного управління при Президентіві України.

Науковий керівник – доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України
МИХНЕНКО Анатолій Михайлович.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
СОЛОВИХ Віталій Павлович,
Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України, професор кафедри політології та філософії;

кандидат наук з державного управління, доцент
АНТОНОВА Ольга Валеріївна,
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України, вчений секретар.

Захист відбудеться *3 червня 2016 року о 14 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 20.052.07 Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76010, м. Івано-Франківськ, вул. Короля Данила, 13, к. 12-21.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15.

Автореферат розісланий *29 квітня 2016 року*.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Мазак

an2566

ГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

теми. Майже кожна країна світу тією чи іншою мірою потерпає від корупції. Витрати світової економіки на хабарі корупціонерам, згідно з дослідженнями Світового банку, щорічно оцінюються приблизно в 1,5 трлн. доларів США. Корупція – це масштабна проблема, яка в епоху глобальної інформатизації створює небезпеку зниження темпів зростання глобальної торгівлі й розвитку фінансової системи. Вона послаблює довіру до державних інститутів, ускладнює бюджетно-фінансові проблеми, позбавляючи бюджет значних надходжень у вигляді митних зборів і податкових платежів, підриває систему підтримки державою бідних та соціально незахищених верств населення.

Корупція є одним з основних способів руйнування системи державної влади та кримінальної деформації суспільної правосвідомості. Без постійної протидії корупція буде розширюватися, а тому антикорупційну функцію сучасної держави потрібно виділяти як одне з її основних, базових завдань. Факти корупції всередині правоохоронних органів особливо вражають суспільство і громадськість, підривають довіру громадян до всієї системи правоохоронних органів та державних інституцій. Корупція в правоохоронних органах негативно впливає на результати боротьби зі злочинністю. Вона є тим фактором, який сприяє уникненню злочинців від відповідальності, позначається на недотриманні самими співробітниками правоохоронних органів дисципліни та законності.

Негативні прояви в діяльності правоохоронних органів, у тому числі пов'язані з корупцією, призводять до несприйняття громадянами в першу чергу працівників поліції як повноцінних представників влади та держави. У суспільстві набувають поширення думки про те, що співробітники поліції використовують своє службове становище для задоволення власних інтересів, що для них, державні справи мають другорядне значення. Умови, які сприяють скоєнню правопорушень, різні. До них належить відсутність дієвої системи попередження і складність викриття таких діянь, а також високий рівень латентності подібних правопорушень.

У цьому контексті одним із пріоритетних напрямів роботи правоохоронних органів України є вдосконалення системи заходів запобігання корупції серед працівників силових відомств. Окрім створення належних умов проходження служби, перспектив кар'єрного зростання, підвищення престижу служби, гарантій соціального захисту, умовою успішної протидії корупції серед співробітників правоохоронних органів є визначення можливих напрямів професійної діяльності співробітників з потенційною вірогідністю вчинення ними правопорушень з ознаками корупції, що обумовило вибір теми дослідження. При цьому увага у даному дисертаційному дослідженні була приділена запобігання та протидії корупції в органах внутрішніх справ (ОВС), адже співробітники саме цих органів мають захищати суспільство у тому числі і від корупційних

правопорушень.

Інтерес до корупції як суспільного феномену загалом й у контексті політико-адміністративних відносин зокрема відобразився в працях таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як О. Антонова, В. Баштанник, М. Горний, О. Гределанд, Р. Клітгард, А. Марущак, М. Мельник, В. Мілер, А. Михненко, Є. Невмержицький, О. Прохоренко, С. Роуз-Екerman, С. Сergyнін, В. Солових. В останній час велика увага приділяється проблемі корупції в правоохоронних органах, хоча висвітлюється головним чином проблема корупції в органах внутрішніх справ (праці С. Алфьорова, О. Лунєєва, О. Мартиненка, В. Медведєва, С. Стеценка, О. Ткаченка).

У той же час, не дивлячись на велику кількість наукових праць, в питаннях запобігання і протидії корупції в правоохоронних органах існує дуже багато невирішених проблем. Зокрема, недостатньо вивчено закордонний досвід, досвід і специфіку протидії корупції в інших правоохоронних структурах, окрім ОВС.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі управління суспільним розвитком Національної академії державного управління при Президенті України і пов'язано з виконанням комплексного наукового проекту "Державне управління та місцеве самоврядування" (ДР № 0199U002827) загалом та, зокрема: науково-дослідної роботи за темою "Формування інвестиційного потенціалу суспільного розвитку" (ДР № 0110U000385) у якій автор дослідив критерії класифікації корупції; науково-дослідної роботи за темою "Методологічні засади вироблення і реалізації стратегії суспільного розвитку" (ДР № 0112U002447) у якій автор дослідив проблему створення прозорих організаційно-правових механізмів протидії корупції.

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в обґрунтуванні організаційно-управлінських засад запобігання й протидії корупції в правоохоронних органах та розробці на цій основі відповідних рекомендацій щодо вдосконалення антикорупційної діяльності.

Для досягнення поставленої мети поставлено наступні *завдання*:

- розкрити науково-методологічні засади дослідження феномену корупції в правоохоронних органах;
- здійснити системний огляд українських і зарубіжних науково-практичних джерел щодо вивчення проблем запобігання і протидії корупції в правоохоронних органах;
- проаналізувати сучасний стан у сфері запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах в Україні;
- розглянути особливості проявів корупції в правоохоронних органах;
- розробити пропозиції й рекомендації щодо розв'язання проблем організаційно-управлінського забезпечення запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах.

Предмет дослідження – організаційно-управлінські засади запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною базою дисертаційного дослідження стали фундаментальні положення науки державного управління, юридичної, політологічної, економіки, філософської та психологічної наук, а також наукові праці провідних науковців цих галузей знань. Методологічною основою дослідження є логіко-діалектичний метод пізнання, на основі якого з'ясовано сутність корупції в правоохоронних органах як явища реальної дійсності в його динаміці та взаємозв'язку з іншими державно-управлінськими негативними явищами. Методи системного аналізу та синтезу, порівняння, абстракції, систематизації забезпечили визначення зв'язків між управлінськими, економічними, психологічними, політичними чинниками виникнення і прояву корупції в правоохоронних органах. Застосування міждисциплінарного підходу дало змогу комплексно розглянути роль і місце організаційно-управлінських механізмів у запобіганні та протидії корупції в правоохоронних органах, виявити основні закономірності, властивості та тенденції. Системний підхід було використано для розробки і обґрунтування багатовимірного поля переваг широкого застосування організаційно-управлінських заходів при боротьбі з корупцією в правоохоронних органах, а також дослідження та оцінки результатів впровадження цих заходів.

Зі спеціальних методів у дослідженні застосовано порівняльно-правовий – під час виявлення змісту та відповідності заходів і програм боротьби з корупцією в Україні за період незалежності; історичний – для характеристики ролі організаційно-управлінських засад в боротьбі з корупцією в правоохоронних органах.

Емпіричну основу та фактологічну базу дослідження склали нормативно-правові акти України, міжнародні правові документи, статистичні дані, матеріали вітчизняної та іноземної практики реалізації антикорупційних заходів в сфері діяльності правоохоронних органів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні організаційно-управлінських засад запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах. Наукову новизну дисертаційного дослідження визначають такі основні положення:

уперше:

– запропоновано використання основних принципів проактивного управління персоналом правоохоронних органів для протидії та запобігання корупції в правоохоронних органах та розроблено проект антикорупційної програми в правоохоронних органах на період 2016-2017 рр., яка дозволить забезпечити узгоджене застосування правових, економічних, освітніх, виховних,

організаційних та інших заходів щодо запобігання корупції у правоохоронних органах, для досягнення найбільшої ефективності запобіжних заходів, відповідальності та відшкодування шкоди, заподіяної корупційними правопорушеннями;

удосконалено:

– теоретико-методологічне визначення корупційного правопорушення правоохоронців, який є проявом їхньої девіантної поведінки, що розглядається як відхилення від встановлених у суспільстві антикорупційних норм – абсолютних та однозначних, визначених законами й указами та відносних, таких, що транслюються у вигляді професійних та суспільних рекомендацій;

– інтерпретацію чинників, які можуть сприяти корупції в правоохоронних органах і які виникають ще на законодавчому рівні, а саме: множинність варіантів диспозицій правових норм; відомча та локальна нормотворчість; наявність колізій правових норм; реалізація повноважень державного органу (посадової особи); відсутність контролю за діями державних службовців;

набули подальшого розвитку:

– підходи до організації антикорупційної діяльності в правоохоронних органах, зокрема запропоновано вдосконалення організаційно-управлінської структури підрозділів внутрішнього антикорупційного контролю в правоохоронних органах;

– обґрунтування теоретичних інтерпретацій формування корупційної поведінки правоохоронця (зважаючи на домінуючу роль норми у її формуванні, доречно розглядати їх з позицій ціннісно-нормативної та диспозиційної концепції), антикорупційної діагностики особового складу та запропонована типологізація правопорушників серед посадових осіб правоохоронних органів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що опрацьований в дисертаційній роботі матеріал може бути надалі застосовано для розробки проблематики антикорупційних заходів в правоохоронних органах, при визначенні організаційних та управлінських складових в антикорупційних нормативно-правових актах. Матеріали та результати дослідження були використані Головним управлінням ДФС у Дніпропетровській обл. при підготовці антикорупційної програми (акт про впровадження від 19.08.2015 р.); Головним управлінням ДФС у Житомирській обл. при плануванні антикорупційної діяльності (акт від 21.08.2015 р.); Головним управлінням МВС України в м. Києві під час підготовки плану заходів щодо виконання Закону України "Про запобігання корупції" (акт від 12.09.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею. Основні ідеї дисертаційного дослідження і розробки, виконанні в його межах, у тому числі й ті, що характеризують наукову новизну, мету і завдання, методологічні засади й методичні підходи до їх вирішення та практичне значення одержаних результатів, належать особисто здобувачу. У тезах, опублікованих у

співаторстві [8] особистий внесок дисертанта полягає в аналізі основних механізмів запобігання корупції в правоохоронних органах України.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційної роботи оприлюднено на науково-практичних конференціях, у тому числі за міжнародною участю: "Інновації в державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики" (Київ, 2011), "Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни" (Київ, 2012), "Місьцеве самоврядування – основа сталого розвитку України" (Київ, 2014).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 12 публікаціях, у тому числі в 6 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 статті в іноземному науковому виданні (Республіка Молдова), в матеріалах комунікативних наукових заходів.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації – 199 сторінок, з них 170 сторінок основного тексту. Робота містить один рисунок і одну таблицю. Список використаних джерел включає 201 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дослідження; вказано на зв'язок роботи з напрямками наукових досліджень Національної академії державного управління при Президентові України; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; описано методи, які використовувалися в процесі розробки наукової проблематики, розкрито наукову новизну одержаних результатів, їх практичне значення та особистий внесок здобувача; наведено інформацію про впровадження та апробацію результатів роботи, публікації за темою дисертації, її структуру та обсяг.

У *першому розділі* – "Теоретичні засади дослідження запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах" – проаналізовано теоретичні підходи до вивчення корупції як соціального феномену, обґрунтовано концептуальні підходи до базових понять дослідження, розглянуто загальносвітові тенденції проявів корупції в правоохоронних органах, висвітлено концептуальні засади управління персоналом правоохоронних органів.

У результаті проведеного аналізу існуючих джерел можна зробити висновок про те, що корупція виникає одночасно із зародженням людської цивілізації і жодна із соціально-політичних і економічних систем не має повного імунітету до цього небезпечного явища – змінюються лише його обсяги і прояви, а також його можливості, що визначається ставленням до нього держави і суспільства.

Встановлено особливі ознаки корупції в Україні:

1) вона вразила практично всі рівні державного апарату та, навіть, охопила

управлінські структури приватного сектору;

2) вона виступає набагато ширшим явищем, аніж в розвинених країнах, де корупція зводиться переважно до політичних її проявів;

3) деякі її прояви вкорінюються у свідомості громадян як повсякденна норма суспільного життя, що зумовлює терпиме ставлення як до корупційних дій, такі до корумпованих осіб;

4) прояви корупції віддзеркалюють існуючий у суспільстві рівень моралі та правопорядку, а окрім цього, ще й несуть в собі відбиток попередніх років та минулого досвіду про управлінські механізми;

5) вона постійно змінюється, пристосовується до вимог життя, набуває нових форм та проявів в обхід тих дій, що проти неї спрямовані;

6) значний вплив на розвиток корупції в Україні здійснила невміла політика переходу до ринкових відносин, де ринкові засади проникли навіть у ті сфери, що ні за яких обставин не можуть містити елементи ринку, зокрема, система людських цінностей-щодо понять честі, гідності, обов'язку тощо;

7) однією із суттєвих характерних ознак корупції в Україні є її тісний зв'язок із станом економіки в країні, що сприяє її збільшенню, оскільки в умовах постійного виживання, навіть людина, що визначально спрямована на чесне виконання службових обов'язків, в більшості випадків стає корумпованою;

8) в переважній більшості випадків стримуючим фактором вчинення корупційних правопорушень виступає можливе притягнення до відповідальності, що на сьогоднішній день дедалі більше втрачає свою актуальність та залишає без покарання корумпованих осіб за вчинення ними корупційних дій.

На підставі аналізу зарубіжного досвіду встановлено, що правоохоронне (і перш за все поліцейське) управління має специфічні риси. За прийнятим в нашій країні визначенням, управління правоохоронними органами є особливим видом діяльності спеціально створених апаратів та спеціально призначених посадових осіб по упорядкуванню системи правоохоронних органів, забезпеченню її оптимального функціонування і розвитку з метою ефективного вирішення завдань по боротьбі зі злочинністю та охороні громадського порядку.

Обґрунтовано, що управління правоохоронними органами – це вид соціального управління і різновид державного управління, пов'язаний з реалізацією цілей і функцій держави, виконуваної спеціально призначеними особами або апаратами спеціальних органів виконавчої влади держави (поліції або міліції), призначеними для захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань. Так, сучасне проактивне поліцейське управління засновується на застосуванні й поєднанні позитивних моментів ранніх етапів розвитку, включаючи розуміння важливості системного підходу, теорії ситуаційного управління, теорії Z і принципів якісного менеджменту, які найбільше підходять для управління складними організаціями. Підсумовуючи

сказане, сформульовано визначення проактивного підходу до управління правоохоронним персоналом.

Проактивне управління персоналом правоохоронних органів – це цілеспрямована робота з працівниками правоохоронних органів (міліції або поліції, в т. ч. податкової, інших правоохоронних структур) і вплив на них в напрямі досягнення цілей організації, які ґрунтуються на засадах гуманістичної психології; плануванні життя, кар'єри і діяльності працівників; особистісному розвитку управлінців і персоналу; використанні командної роботи і лідерства; оптимізації і системному підході до усіх компонентів циклу роботи з персоналом – психологічного відбору кадрів, мотивації, навчання та підвищення кваліфікації, кадрового моніторингу; налагодженні ефективної системи міжособистісних стосунків. Отже проактивний підхід, на відміну від традиційного реактивного управління, базується на ідеї завчасного упередження проблем та негараздів, скоєння правопорушень, у т. ч. корупційних деліктів як всередині організації, так і в зовнішньому середовищі за рахунок: а) гуманістичного особистісно орієнтованого підходу до працівників правоохоронної організації; б) оптимізації усіх компонентів системи роботи з персоналом (психологічного відбору, мотивації, оцінки діяльності, навчання, особистісного розвитку управлінців і працівників, планування їх життя, кар'єри та діяльності; в) організації ефективної командної роботи та лідерства в правоохоронному підрозділі; г) налагодження ефективної системи міжособистісних відносин серед персоналу. Ці основні риси проактивного підходу, безумовно, можуть бути використані при застосуванні організаційно-управлінських заходів в сфері протидії і запобігання корупції в правоохоронних органах.

За допомогою аналізу теорій управління персоналом доведено, що перспективним щодо тематики дисертаційного дослідження є впровадження ідей проактивного підходу до управління персоналом, яке пов'язане з реалізацією цілого комплексу нових поглядів на роботу з персоналом в правоохоронних органах. Проактивне управління персоналом об'єднує всю сукупність організаційних заходів, спрямованих на оптимальний підбір і використання можливостей працівників у процесі професійної діяльності, забезпечує соціальний і психологічний розвиток людини, створює умови для задоволення і самореалізації людини у службовій діяльності і житті в цілому.

У *другому розділі* – "Запобігання та протидія корупції в правоохоронних органах" – здійснено аналіз причин, що впливають на рівень корупції серед посадових осіб правоохоронних органів, встановлено рівні корупції в правоохоронних органах, досліджено організаційно-управлінські основи удосконалення протидії корупції в правоохоронних структурах та нормативно-правове забезпечення превентивної антикорупційної діяльності.

За результатами вторинного соціологічного аналізу встановлено причини, що впливають на збільшення або зменшення рівня корупції серед працівників

ОВС:

- якість добору кадрів (низький рівень інтелекту; часта зміна місць праці; наявність родичів або інших близьких зв'язків серед представників комерційних структур, які дозволяють собі порушувати закон; проходження служби в ОВС в регіоні поза місцем постійного проживання);

- відсутність контролю за повсякденною діяльністю працівників міліції (кількість справ, що перебувають у провадженні, передусім оперативних; наявність незареєстрованих або невивраджено затягнутих матеріалів);

- відсутність контролю за способом життя і зв'язками працівників ОВС поза службою;

- відсутність порядку отримання і оприбуткування спонсорської допомоги;

- стан морально-психологічного клімату в підрозділі;

- уникнення відповідальності за корупційні діяння, створення обстановки уявного благополуччя;

- падіння авторитету працівників ОВС і престижу служби в ОВС;

- правовий нігілізм деяких працівників ОВС;

- низький професійний рівень деяких працівників ОВС.

Виявлено чинники, які підштовхують особу до вчинення злочину і визначено типи корупціонерів-правоохоронців:

- жага накопичення грошей та матеріальних цінностей, жадібність, ненажерливість. Це найбільш прихована частина посадової злочинності; прагнення до матеріального комфорту та благополуччя, до придбання цінностей (автомобіля, дачі, великої квартири і т. п.), до "життя не гірше за інших" та інші подібні мотиви;

- потреба в алкоголі, прагнення до "вільного", необтяженого зайвими турботами життя та інші схильності, що вимагають матеріальних затрат (азартні ігри);

- матеріальна необхідність "службового характеру" – бажання догодити начальнику, набути та підтримувати необхідні "для справи" ділові стосунки (як в правоохоронних органах, так і в державних);

- особиста матеріальна необхідність, тимчасові чи постійні матеріальні проблеми, сімейно-побутові потреби в предметах, матеріалах, речах (одязі, ліках, ін.);

- певна частина корисливих злочинів вчиняється з домінуючою "процесуальною" мотивацією, коли суб'єкт не лише і не стільки прагне розбагатіти, скільки прагне до гострих відчуттів ризику.

Таким чином, корупційну поведінку працівників правоохоронних органів зумовлюють як внутрішні (психологічні), так і зовнішні (соціально-політичні, соціально-економічні, соціокультурні) регулятори. До психологічних, передовсім, належать: а) на ціннісному рівні: життєві сенси, цілі, прагнення,

ціннісні орієнтації; етична самосвідомість; правосвідомість індивіда; психологічні установки етичної поведінки (індивідуальні, моральні, соціальні і правові смисли, які особистість вкладає у свої вчинки); структура відповідальності та обов'язку; б) на емоційному рівні: задоволеність життям; задоволеність професією; задоволеність особистим статусом; ставлення до себе; в) на регулятивному рівні: локус контролю; механізми ухвалення рішень; г) на поведінковому рівні – тип реагування (імпульсивний і рефлексивний).

Теоретичний аналіз дав можливість визначити характерологічні риси, що визначають схильність щодо виникнення корупційного делікту. Ними є:

- егоїзм, самозакоханість, користолюбство, відсутність самокритики, демонстративність, схильність до обману, підлість, надмірна впевненість у своїх силах, потурання своїм бажанням, байдужість щодо власних невдач та проблем інших людей;

- завищений рівень домагань, підприємливість, авантюризм, схильність до ризику, надмірна комунікабельність;

- здатність ігнорувати соціальні норми, стандарти, обов'язки, непостійність, здатність викликати недовіру;

- підкупність, здатність потрапити під вплив випадку та обставин, безпринципність, безтурботність, неусвідомлення небезпеки, довірливість, нерозбірливість у контактах, облудність, заздрісність перед багатішими та успішнішими; низька мотивація до сумлінного виконання службових обов'язків.

Обґрунтовано, що корупційний делікт правоохоронців:

- є проявом їхньої девіантної поведінки, що розглядається як відхилення від встановлених у суспільстві антикорупційних норм – абсолютних та однозначних, визначених законами й указами та відносних, таких, що транслюються у вигляді професійних та суспільних рекомендацій;

- зумовлений психологічними чинниками, детермінованими на двох рівнях: соціально-психологічному та індивідуально-психологічному; виникає наразі наявності у правоохоронців специфічних індивідуально-психологічних особливостей, в результаті впливу яких втрачається здатність протистояти постійно діючому корупційному фактору, детермінованому політичними, соціальними, правовими, економічними, бюрократичними та психологічними чинниками.

Дослідженням соціально-психологічних особливостей корупційного делікту правоохоронців встановлено, що він може виникнути під впливом наступних соціально-психологічних чинників двох рівнів:

- макрорівня (обумовлений політичними, соціальними та економічними чинниками): політична та економічна нестабільність; криза соціальних, ідейних та моральних ідеалів; корумпованість влади; відсутність необхідного реагування щодо проблеми корупції в правоохоронних органах із боку керівництва держави; падіння авторитету правоохоронних органів; недостатній рівень забезпеченості

правоохоронців та їхня соціальна незахищеність; незадовільні патріотично-виховна, культурно-просвітницька робота та психологічне забезпечення службової діяльності; негативний вплив засобів масової інформації; менталітет, традиції, звичаї, які пропагують хабарництво; відсутність дієвої системи попередження корупції в правоохоронних органах; недоліки кадрової політики; низький рівень якості нормативно-правових, актів, протиріччя в офіційному тлумаченні законів та ігнорування ними; незрозумілість напрямків реформування правоохоронних органів, яке сприймається їхніми співробітниками за руйнацію;

– мікрорівня (обумовлений бюрократичними та асоціально-корпоративними чинниками): можливості для корупційної діяльності (об'єктивні та суб'єктивні). Об'єктивні можливості – управлінські (статус посади та її можливості, зв'язки, підлеглі); розпорядчі (видача дозволів, ліцензій, довідок); контрольні (проведення перевірок, ревізій); оперативні (заведення чи закриття оперативних справ, організація перевірок, порушення кримінальних справ, проведення оперативно-технічних заходів); прокурорсько-слідчі (контроль дотримання законності, ведення кримінальних справ та їхня реалізація, вирішення питань щодо долі речових доказів); судові (винесення ухвали за кримінальною, адміністративною чи цивільною справою, позовом); адміністративні (розпорядження матеріальними цінностями, їхнє придбання та списання); інформаційні (доступ до інформації). Суб'єктивні можливості – службові та позаслужбові зв'язки із представниками державних, банківських, комерційних та кримінальних структур; система залежностей (правоохоронець – правопорушник (потенційний правопорушник); перевіряючий – об'єкт перевірки; оперативник – об'єкт; суддя – підсудний; начальник – підлеглий); правоохоронна корпоративність (підтримання робочих і дружніх стосунків з представниками інших правоохоронних органів); неефективність системи контролю службової діяльності (розмитість функціональних обов'язків, неефективність механізму планування, формалізм системи звітності про виконану роботу, можливість прийняття одноосібного рішення, безконтрольність протягом робочого дня, неповідомлення про сумнівні зв'язки та дорогі покупки); послаблення ролі керівника (значне омолодження керівного складу нижчого та середнього рівня, відсутність у нього необхідного життєвого та практичного досвіду, професіоналізму; формування керівної ланки за принципами командності (бригадності, клановості), особистої відданості, вказівок "зверху"; хамство та некомпетентність начальства); негативна соціально-психологічна атмосфера в колективі (орієнтація на збагачення, кругова порука, замкнутість, витіснення тих, хто не сприймає встановлених у колективі корупційних норм, заразливість прикладу корумпованого керівництва (колег), втягування останніми підлеглих (колег, товаришів) у корупційні схеми, приховування керівниками-правоохоронцями фактів вчинення корупційних деліктів підлеглими, несправедливість в оцінці результатів службової діяльності, протекціонізм).

Соціально-психологічні чинники є визначальними при виборі способу вчинення корупційного правопорушення правоохоронців. Вони можуть визначати наступні основні типи корупційного правопорушення – ситуативні та системні, а також пов'язані з хабарництвом, розкраданням, лобіюванням, комерційною діяльністю, здирництвом, сприянням організованим злочинним угрупованням та вчиненням кримінальних злочинів.

У *третьому розділі* – *"Удосконалення запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах"* – розглянуто організаційно-управлінські основи удосконалення протидії корупції в правоохоронних структурах, модернізацію нормативно-правового забезпечення превентивної антикорупційної діяльності в правоохоронних органах, досліджено європейський досвід визначення корупційних ризиків та можливість його використання у протидії корупції в правоохоронних органах України, напрями антикорупційної діяльності в правоохоронних органах.

Доведено, що одним із пріоритетних напрямів досліджень, спрямованих на підвищення ефективності виявлення та викриття корумпованих співробітників правоохоронних органів, що співпрацюють з організованими злочинними групами, повинна стати розробка методичних рекомендацій розслідування, у ході якої виявляються та викриваються корупційні прояви чи система серед співробітників правоохоронних органів.

Організаційно-управлінські заходи протидії корупції в правоохоронних органах слід поділити на такі: організаційні заходи, спрямовані на виявлення причин та умов корупції; організаційні заходи, спрямовані на усунення причин та умов корупції; організаційні заходи щодо вироблення стратегічних, тактичних та методологічних завдань діяльності із протидії корупції в правоохоронних органах; організаційні заходи, спрямовані на створення умов для правомірного функціонування служб та підрозділів правоохоронних органів, виконання співробітниками правоохоронних органів своїх обов'язків в межах та на підставі закону.

Функціонування в державі системи органів, які здійснюють контрольно-наглядову діяльність у сфері протидії корупції, потребує забезпечення їх достатньої самостійності та усунення випадків безпідставного, невиннованого і необґрунтованого втручання в діяльність. Зазначене положення, зокрема, впливає з норм ст. 6 та ст. 36 Конвенції Організації Об'єднаних Націй "Проти корупції", підписаної від імені України 11 грудня 2003 року в м. Меріда. У свою чергу, це передбачає належне забезпечення державою самостійності органів, що протидіють корупції, в тому числі і в правоохоронних органах, унеможливлення будь-якого невиннованого тиску на них.

Підвищенню ефективності контрольно-наглядової діяльності з метою зменшення корупційних проявів в правоохоронних органах України буде сприяти впровадження у практику комплексу заходів організаційно-управлінського

характеру, серед яких основними є:

- упорядкування системи правового регулювання суспільних відносин у сфері протидії корупції;
- закріплення оновленого статусу суб'єктів контрольно-наглядової діяльності на законодавчому рівні;
- посилення дієвості контролю: державного – в першу чергу, у формі прокурорського нагляду, і громадського – за діяльністю уповноважених органів і підрозділів у сфері протидії корупції;
- запровадження в практику більш досконалої науково обґрунтованої організаційної структури уповноважених органів і підрозділів, що протидіють корупції в правоохоронних органах;
- покращання процедури комплектування уповноважених органів і підрозділів з наданням переваги високопрофесійним і досвідченим кадрам, здатним належним чином, принципово й неупереджено виконувати державне завдання з протидії корупції;
- належне фінансове та матеріально-технічне забезпечення уповноважених органів і підрозділів.

У подальшому потребують додаткового вивчення і наукового обґрунтування визначення функцій правоохоронних органів України як реформованого спеціального структурного підрозділу, їх пристосування до напрямів роботи та завдань органів правоохоронних органів, що в умовах фінансово-економічної кризи лише ускладнюються.

Встановлення основних напрямків підвищення ефективності протидії корупції на державній службі робить необхідним перегляд основних підходів до формування системи заходів запобігання та протидії корупції за видами державної служби: державної, військової та правоохоронної служби. Прояви корупції у правоохоронних органах видаються особливо небезпечними, так як саме діяльність співробітників ОВС має бути спрямована на захист прав і законних інтересів громадян, суспільства і держави, і саме по поширеності корупційних явищ і боротьби з ними в правоохоронних органах судять про стан корупції та ефективності протидії їй в державі в цілому. У зв'язку з цим, проведене в дисертаційній роботі дослідження проблем протидії корупції в правоохоронних органах та узагальнення ефективних методик підходів до організації службової діяльності працівників правоохоронних органів в цілях виключення корупційних проявів є актуальними і затребуваними практикою.

Досліджено сутність і зміст корупції в середовищі співробітників правоохоронних органів, причини її появи (адміністративно-управлінські, соціально-економічні, міжнародні, історичні) та негативні наслідки проявів корупції; проаналізовано положення вітчизняного антикорупційного законодавства і міжнародних зобов'язань України у сфері протидії корупції; проведено узагальнення системи заходів і механізмів, спрямованих на

підвищення прозорості діяльності правоохоронних органів і підвищення ролі громадського контролю; проаналізовано документи, спрямовані на формування й подальший розвиток сучасних підходів щодо протидії корупції в правоохоронних органах.

Доведено, що протидія корупції в правоохоронних органах має проводитися за такими напрямками: попередження корупційних проявів; нормативно-правове забезпечення антикорупційної діяльності; соціально-економічне забезпечення антикорупційної діяльності; адміністративно-правове забезпечення антикорупційної діяльності; організаційно-кадрове забезпечення антикорупційної діяльності; морально-етичне забезпечення антикорупційної діяльності.

Запропоновано проект антикорупційної програми в правоохоронних органах на період 2016-2017 рр. з додатком плану заходів щодо її реалізації в правоохоронних органах, в якій деталізовані стосовно до специфіки правоохоронного органу основні напрями запобігання та протидії корупції, які будуть сприяти зниженню корупції в правоохоронних органах.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено наукове завдання, що полягає в обґрунтуванні організаційно-управлінських засад запобігання та протидії корупції у правоохоронних органах та розробці рекомендацій щодо їх удосконалення.

Отримані в процесі дослідження результати дають змогу сформуувати наступні висновки:

1. Встановлено, що проблему корупції серед посадових осіб правоохоронних органів необхідно розглядати у контексті загальної криміналізації соціальних сфер діяльності країни, обумовленої соціальною та економічною нестабільністю у поєднанні з недосконалістю законодавства, внаслідок чого послаблюється система державного управління та контролю. Сприятливою умовою корупції є закріплення у свідомості громадян уяви про те, що за допомогою корупційних діянь створюються можливості для вирішення проблемних питань. Фактором, що сприяє поширенню корупції є низька ефективність діючих антикорупційних заходів. Здійснено правовий аналіз корупційних правопорушень в правоохоронних органах як самостійного виду правопорушень.

Обґрунтовано, що управління правоохоронними органами – це вид соціального управління і різновид державного управління, пов'язаний з реалізацією цілей і функцій держави, виконуваної спеціально призначеними особами або апаратами спеціальних органів виконавчої влади держави (поліції чи міліції), призначеними для захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян,

власності, природного середовища, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань.

2. Досліджено корупційне правопорушення як складне соціально-політичне, соціально-правове, соціально-економічне, соціально-психологічне явище, що дало змогу найбільш повно охарактеризувати їх системність та чинники, що спричинюють розвиток корупційних проявів серед посадових осіб правоохоронних органів. Заходи запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах мають носити комплексний характер та поєднувати правові, організаційні, управлінські процедури, які мають поширюватись на всі сфери діяльності держави й ґрунтуватися на науковому розумінні природи корупції, аналізі причин, що сприяють її існуванню відповідно до розвитку суспільних відносин в державі.

Доведено, що потужним інструментом протидії корупції в сучасних умовах є проактивний підхід, який на відміну від традиційного реактивного управління, базується на ідеї завчасного упередження проблем та негараздів, скоєння правопорушень, в т. ч. корупційних деліктів як всередині організації, так і в зовнішньому середовищі за рахунок: а) гуманістичного особистісно орієнтованого підходу до працівників правоохоронної організації; б) оптимізації усіх компонентів системи роботи з персоналом (психологічного відбору, мотивації, оцінки діяльності, навчання, особистісного розвитку управлінців і працівників, планування їх життя, кар'єри та діяльності; в) організації ефективної командної роботи та лідерства в правоохоронному підрозділі; г) налагодження ефективної системи міжособистісних відносин серед персоналу. Ці основні принципи проактивного підходу, безумовно, можуть бути використані при застосуванні організаційно-управлінських заходів в сфері протидії і запобігання корупції в правоохоронних органах.

3. У дисертації доведено, що для успішного запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах велику роль відіграє вивчення особистості корупціонера, кримінологічні особливості якої є первинними, оскільки вони є джерелом, суб'єктивною причиною злочинних дій. Без вивчення особистості неможливе ефективне викриття та розслідування корупційних злочинів серед працівників правоохоронних органів, а також проведення ефективної профілактичної діяльності щодо корупції серед працівників правоохоронних органів. Розглянуто основні соціально-психологічні регулятори формування корупційної поведінки правоохоронця на різних рівнях диспозиції особистості та ефективні методи її діагностики, що дозволяє ефективно вживати різні організаційно-управлінські заходи щодо запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах. На підставі емпіричного дослідження обґрунтовано мотиви корупційних правопорушень серед працівників правоохоронних органів, серед яких домінуючим, як правило, є корисливий мотив, який лише інколи

відходить на другий план, поступаючись місцем необхідності відчуття влади, поваги оточуючих та ін.

Поширення корупції в органах внутрішніх справ, на думку автора, пов'язане із наступними обставинами: по-перше органи внутрішніх справ – найбільш чисельне правоохоронне відомство; по-друге, сфера діяльності органів внутрішніх справ доволі різноманітна і пов'язана із здійсненням контролю за дотриманням різноманітних правил і приписів в різних сферах (серед них: безпека дорожнього руху, торгівля, міграція населення, охорона громадського порядку, в тому числі превенція правопорушень), в яких зачіпаються найбільш важливі права і свободи громадян.

4. Запропоновано класифікацію організаційно-управлінських заходів запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах, зокрема виділено заходи, спрямовані на діагностику причин та умов корупції; заходи, спрямовані на усунення причин та умов корупції; заходи щодо вироблення стратегічних та оперативних завдань антикорупційної діяльності в правоохоронних органах; заходи, спрямовані на створення умов для правомірного функціонування служб та підрозділів правоохоронних органів, виконання співробітниками правоохоронних органів своїх обов'язків в межах та на підставі закону.

Обґрунтовано, що ефективність запровадження заходів протидії корупції серед співробітників правоохоронних органів залежатиме від системності та узгодженості цих заходів з іншими нормативно-правовими актами, які регулюють питання організації проходження служби в підрозділах правоохоронних органів внутрішніх справ. Основними напрямками протидії корупції серед співробітників правоохоронних органів мають бути: удосконалення антикорупційного законодавства; формування в правоохоронних органах сучасного управлінського апарату; превенція корупції; удосконалення заходів щодо виявлення, розслідування, розгляд фактів корупційних діянь; притягнення винних осіб, до передбаченої законом відповідальності, за корупційні правопорушення у всіх випадках їх вчинення.

5. Визначено напрями запобігання та протидії корупції в правоохоронних органах: попередження корупційних проявів; нормативно-правове забезпечення антикорупційної діяльності; соціально-економічне забезпечення антикорупційної діяльності; адміністративно-правове забезпечення антикорупційної діяльності; організаційно-кадрове забезпечення антикорупційної діяльності; морально-етичне забезпечення антикорупційної діяльності та запропоновано проект антикорупційної програми в правоохоронних органах на період 2016-2017 рр., в якій деталізовані стосовно до специфіки правоохоронного органу основні напрями запобігання та протидії корупції, які будуть сприяти зниженню корупції в правоохоронних органах. Розглянуто ризики, які можуть сприяти проявам корупції в правоохоронних органах України та запропоновано способи їх мінімізації.

Підвищенню ефективності контрольно-наглядової діяльності з метою зменшення корупційних проявів в правоохоронних органах України буде сприяти реалізація у практику комплексу заходів організаційно-управлінського характеру, серед яких основними, на думку автора, є:

- упорядкування системи правового регулювання суспільних відносин у сфері протидії корупції;

- закріплення оновленого статусу суб'єктів контрольно-наглядової діяльності на законодавчому рівні;

- посилення дієвості контролю: державного – в першу чергу, у формі прокурорського нагляду, і громадського – за діяльністю уповноважених органів і підрозділів у сфері протидії корупції;

- запровадження у практику більш досконалої науково обгрунтованої організаційної структури уповноважених органів і підрозділів, що протидіють корупції в правоохоронних органах;

- покращання процедури комплектування уповноважених органів і підрозділів з наданням переваги високопрофесійним і досвідченим кадрам, здатним належним чином, принципово й неупереджено виконувати державне завдання з протидії корупції;

- належне фінансове та матеріально-технічне забезпечення уповноважених органів і підрозділів.

На сучасному етапі розвитку України важливим для органів влади є завдання реалізації ефективної антикорупційної політики. Особливого значення в цих умовах набуває комплексне теоретичне дослідження організаційно-управлінських засад протидії корупції в правоохоронних органах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях та виданнях іноземних держав

1. Івасенко С.М. Організаційно-управлінські засади протидії корупції в правоохоронних органах / С.М. Івасенко // Аспекти публічного управління. – 2014. – № 11-12. – С. 48-55.

2. Івасенко С.М. Загальносвітові тенденції проявів корупції в правоохоронних органах / С.М. Івасенко // Публічне адміністрування: теорія та практика : електрон. зб. наук. пр. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. – Вип. 1(11). – Режим доступу : [http://dridu.dp.ua/zbirnik/2014-01\(11\)/17.pdf](http://dridu.dp.ua/zbirnik/2014-01(11)/17.pdf)

3. Івасенко С.М. Умови виникнення корупції серед працівників правоохоронних органів / С.М. Івасенко // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол. : С.М. Сєрьогін (голов. ред.) [та ін.]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. – Вип. 3(22). – С. 226-233.

4. Івасенко С.М. Удосконалення організаційного забезпечення запобігання та протидії корупції в органах Державної фіскальної служби України / С.М. Івасенко // *Аспекти публічного управління*. – 2014. – № 9-10. – С. 49-55.

5. Івасенко С.М. Аналіз корупційних ризиків у податкових органах України / С. Івасенко // *Публічне управління: теорія та практика* : зб. наук. пр. Асоціації докторів наук з державного управління / редкол. : В.М. Мартиненко (голов. ред.) [та ін.]. – Х. : ХарПІДУ НАДУ, 2014. – Вип. 3. – С. 170-174.

6. Івасенко С.Н. Оценка коррупционных рисков: методологические подходы / С. Івасенко // *Leges et Viae* ("Закон и Жизнь") : международ. науч.-практ. правовой журн. [Республика Молдова]. – 2014. – Август. – № 8/2. – С. 58-62.

7. Івасенко С.М. Запобігання корупційним ризикам у податкових органах України / С. Івасенко // *Державне управління та місцеве самоврядування* : наук. пр. / редкол. : С.М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2011. – Вип. 1. – С. 238-245.

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації

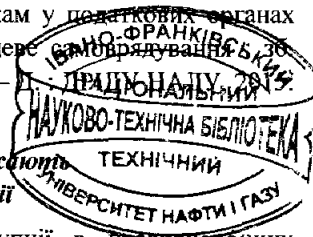
8. Михненко А.М. Механізми запобігання корупції в правоохоронних органах України: проблеми та перспективи / А.М. Михненко, С.М. Івасенко // *Інновації в державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики* : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 27 трав. 2011 р.) : у 2-х т. / за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, С.В. Загороднюка. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 2. – С. 289-291.

9. Івасенко С.М. Правоохоронні органи і громадськість у боротьбі з корупцією / С.М. Івасенко // *Проблеми реалізації державної антикорупційної політики* : зб. наук. пр. / за ред. проф. А.М. Михненка. – К. : НАДУ, 2011. – С. 47-51.

10. Івасенко С.М. Адміністративні корупційні правопорушення у владних інститутах / С. Івасенко // *Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни* : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 31 трав. 2012 р.) [до 15-річчя галузі науки "Державне управління"]. – К. : НАДУ, 2012. – С. 505-506.

11. Івасенко С.М. Корупція в правоохоронних органах / С.М. Івасенко // *Запобігання та протидія корупції* : навч. посіб. / за ред. проф. А.М. Михненка. – 4-е вид., доп. і перероб. – К. : НАДУ, 2012. – С. 157-164.

12. Івасенко С.М. Особливості проявів корупції в правоохоронних органах країн світу / С. Івасенко // *Міське самоврядування – основа сталого розвитку України* : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 16 трав. 2014 р.) : у 2-х т. / за наук. ред. Ю.В. Ковбасюка, К.О. Ващенко, С.В. Загороднюка. – К. : НАДУ, 2014. – Т. 1. – С. 136-138.

АНОТАЦІЇ

Івасенко С.М. Запобігання та протидія корупції в правоохоронних органах: організаційно-управлінський аспект. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління. – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2016.

У дисертації обґрунтовано теоретичні інтерпретації формування корупційної поведінки правоохоронця, антикорупційної діагностики особового складу та визначена типологізація правопорушників серед посадових осіб правоохоронних органів.

Запропоновано використання основних принципів проактивного управління персоналом правоохоронних органів для протидії та запобігання корупції в правоохоронних органах та розроблено проект антикорупційної програми в правоохоронних органах на період 2016-2017 рр., яка дозволить забезпечити узгоджене застосування правових, економічних, освітніх, виховних, організаційних та інших заходів щодо запобігання корупції у правоохоронних органах для досягнення найбільшої ефективності запобіжних заходів, відповідальності та відшкодування шкоди, заподіяної корупційними правопорушеннями.

Ключові слова: антикорупційна політика, корупція, корупційна поведінка, посадові особи правоохоронних органів, проактивне управління.

Івасенко С.Н. Предупреждение и противодействие коррупции в правоохранительных органах: организационно-управленческий аспект. – На правах рукописи.

Диссертація на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.01 – теория и история государственного управления. – Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа. – Ивано-Франковск, 2016.

В диссертации обоснованы теоретические интерпретации формирования коррупционного поведения полицейского, антикоррупционной диагностики личного состава и предложена типологизация правонарушителей среди должностных лиц правоохранительных органов. Предложено использование основных принципов проактивного управления персоналом правоохранительных органов для противодействия и предотвращения коррупции в правоохранительных органах и разработан проект антикоррупционной программы в правоохранительных органах на период 2016-2017 гг., которая

позволит обеспечить согласованное применение правовых, экономических, образовательных, воспитательных, организационных и других мероприятий по предотвращению коррупции в правоохранительных органах, для достижения наибольшей эффективности мер, ответственности и возмещения вреда, причиненного коррупционными правонарушениями.

Предложена классификация организационно-управленческих мер предупреждения и противодействия коррупции в правоохранительных органах, в частности выделены меры, направленные на диагностику причин и условий коррупции; меры, направленные на устранение причин и условий коррупции; меры по выработке стратегических и оперативных задач антикоррупционной деятельности в правоохранительных органах; меры, направленные на создание условий для правомерного функционирования служб и подразделений правоохранительных органов, выполнения сотрудниками правоохранительных органов своих обязанностей в пределах и на основании закона.

Обосновано, что эффективность введения мер противодействия коррупции среди сотрудников правоохранительных органов будет зависеть от системности и согласованности этих мероприятий с другими нормативно-правовыми актами, регулирующими вопросы организации прохождения службы в подразделениях правоохранительных органов внутренних дел. Основными направлениями противодействия коррупции среди сотрудников правоохранительных органов должны быть: совершенствование антикоррупционного законодательства; формирование в правоохранительных органах современного управленческого аппарата; превенция коррупции; совершенствование мер по выявлению, расследованию, рассмотрению фактов коррупционных деяний; привлечения виновных лиц, к предусмотренной законом ответственности за коррупционные правонарушения во всех случаях их совершения.

Рассмотрены риски, которые могут способствовать проявлениям коррупции в правоохранительных органах Украины и предложены способы их минимизации.

Повышению эффективности контрольно-надзорной деятельности с целью уменьшения коррупционных проявлений в правоохранительных органах Украины будет способствовать реализация в практике комплекса мероприятий организационно-управленческого характера, среди которых основными являются: упорядочение системы правового регулирования общественных отношений в сфере противодействия коррупции; закрепление обновленного статуса субъектов контрольно-надзорной деятельности на законодательном уровне; усиление действенности контроля; внедрение в практику более совершенной научно обоснованной организационной структуры уполномоченных органов и подразделений, противодействующих коррупции в правоохранительных органах; улучшение процедуры комплектования уполномоченных органов и подразделений с предоставлением преимущества

высокопрофессиональным и опытным кадрам, способным должным образом, принципиально и объективно выполнять государственное задание по противодействию коррупции; надлежащее финансовое и материально-техническое обеспечение уполномоченных органов и подразделений.

Ключевые слова: антикоррупционная политика, коррупция, коррупционная поведенение, должностные лица правоохранительных органов, проактивное управление.

Ivasenko S.M. Preventing and combating corruption in law enforcement bodies: organizational and administrative aspects. – Manuscript.

Thesis for obtaining the candidate of sciences degree in public administration; specialty 25.00.01 – theory and history of public administration. – Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. – Ivano-Frankivsk, 2016.

The dissertation lays grounds to theoretical interpretation of the forming of law enforcement official's corrupt behavior, anti-corruption diagnostic of personnel, and proposes the typology of law-breakers among law enforcement officials.

It proposes implementation of personnel proactive management basic principles to combat and prevent corruption in law enforcement bodies, and developed a draft of anti-corruption program in law enforcement bodies for the period of 2016-2017, which will enable consistent application of legal, economic, educational, instructional, organizational and other measures to prevent corruption in law enforcement bodies, to achieve the best effectiveness of preventive measures, liability, and compensation of corruption caused damage.

Key words: anti-corruption policy, corruption, corrupt behavior, law enforcement officials, proactive management.